DOI 10.59226/3041-1971.1.2025.19-30

УДК 343.9.02: 343.35:355.45«364»

ВЄДЄНЄЄВ Дмитро Валерійович
доктор історичних наук, професор,
провідний науковий співробітник
Міжвідомчого науково-дослідного центру
з проблем боротьби з організованою злочинністю
при РНБО України
ORCID ID 0000-0002-8929-9875

СЕМЕНЮК Олександр Георгійович
доктор юридичних наук,
перший заступник керівника
Міжвідомчого науково-дослідного центру
з проблем боротьби з організованою злочинністю
при РНБО України
ORCID ID 0000-0002-5096-1374

ОРГАНІЗОВАНА ЗЛОЧИННІСТЬ ЯК ЧИННИК СИСТЕМНИХ ЗАГРОЗ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

У статті доводиться, що організована злочинна діяльність становить серйозну загрозу конституційному ладу, правопорядку та національній безпеці України. Проведений аналіз діяльності організованих злочинних спільнот дає змогу виявити певні риси негативного впливу організованої злочинності на стан національної безпеки України в умовах воєнного часу. Серед них – особлива деструктивна роль оргзлочинності в стратегії та арсеналі сучасних неконвенційних (гібридних) війн; консолідація злочинного середовища, розширення і посилення його міжнародних зв'язків; провокування злочинними угрупованнями дестабілізуючих політичних процесів з метою підриву дієздатності державного ладу й правоохоронної системи; проникнення злочинних елементів в органи влади в інтересах лобіювання законодавчих та інших рішень.

Зазначається, що поглибленого концептуального осмислення потребують новітні риси самого феномена організованої та транснаціональної злочинності в умовах воєнного часу та міжнародної воєнно-політичної турбулентності. Важливим видається подальше вивчення (на основі аналізу матеріалів оперативно-службової практики) питань стратегії, тактики, інноваційних форм і методів протидії організованій злочинній діяльності міжрегіональних та транснаціональних організованих злочинних угруповань.

Ключові слова: *національна безпека; організована злочинність; транснаціональна злочинність; гібридна війна; розвідка; контррозвідка; нелегальна міграція.*

Постановка проблеми. Подолання (мінімізація) особливо небезпечної організованої злочинності (генетично пов'язаної із корупцією) розглядається політичним керівництвом України, зважаючи на міжнародні стандарти та рекомендації зовнішньополітичних партнерів, як одна з базових передумов реалізації конституційно закріпленого курсу на європейську інтеграцію, формування позитивного

іміджу України у світі. Ведеться робота із забезпечення імплементації антикорупційного законодавства та посилення спроможності й незалежності антикорупційних органів. У липні 2022 р. набрав чинності Закон України «Про засади державної антикорупційної політики на 2021–2025 роки», із затвердженням антикорупційної стратегії на 2021–2025 роки. Передбачається, що втілення таких заходів сприятиме зменшенню *кількості корупційних, і пов'язаних з корупцією правопорушень,* зменшення корупційного досвіду громадян та бізнесу [1, с. 93–94].

Спеціалісти із захисту національної безпеки чітко артикулюють, що організована злочинність (ОЗ) з ознаками корупції перетворилася на серйозний чинник зростання загроз національній безпеці України. Сучасна криміногенна ситуація в Україні, зазначають дослідники цього феномена, засвідчує, що «відбулася трансформація злочинності в нашій країні, зросла кількість організованих злочинних формувань, які мають чітку ієрархічну структуру, використовують новітні технічні засоби забезпечення протиправної діяльності, протидії правоохоронним органам…». Ослаблення державного контролю за ситуацією в країні «дає можливість криміналітету задавати тон, диктувати свої правила поведінки, ідеологію, субкультуру, лобіювати вигідні їй правові, організаційні і тактичні рішення легітимної влади, здійснювати активну протидію правоохоронним структурам» [2, с. 58]. Ба більше, ОЗ в умовах війни не тільки зберегла основні довоєнні форми протиправної поведінки, а й доповнилася новими видами діяльності, пов'язаними з незаконним використанням гуманітарної допомоги, колабораційною діяльністю, корупційними посяганнями у сфері оборони тощо [3–5].

У науково-аналітичному середовищі сектору безпеки і оборони України консенсусно визнається пряма залежність легітимності влади та успішності перспективного розвитку України від подолання корупції та організованої злочинності. У рамках науково-дослідної роботи Центру військово-стратегічних досліджень Національного університету оборони України «Комплексний аналіз науково-методичного апарату визначення перспективного складу Збройних Сил України та інших складових сил оборони» одним із базових сценаріїв розвитку держави розглядався алгоритм під назвою «Київ самотужки». Його розуміють як бажаний сценарій консолідації українського суспільства навколо європейських стандартів життя із перспективою вступу до Євросоюзу та НАТО. Одна із умов для цього (Базове завдання № 14 – «Мир, справедливість та сильні інституції») передбачала активізацію протидії корупції і злочинності, підвищення рівня довіри громадян до держави, правоохоронних інституцій, судових органів [6, с. 61].

Аналіз актуальних наукових досліджень і публікацій. Як констатувалося на експертному обговоренні шляхів удосконалення боротьби з організованою злочинністю в умовах правового режиму воєнного стану (Національна академія СБУ, 25 червня 2024 р.), у професійно-прикладному та науково-експертному середовищах України підвищену увагу приділяється поглибленому дослідженню новітніх якісних рис, які організована злочинність набуває в умовах війни, зокрема, трансформації її нових форм та видів, котрі можуть експлуатуватися іноземними спецслужбами на шкоду державній безпеці. Профільний Комітет Верховної Ради України розробив законопроєкти, спрямовані на вдосконалення системи державних органів, що здійснюють боротьбу з організованою злочинністю; у 2024 р. завершено розроблення методології SOCTA-Україна з системного оцінювання загроз організованої злочинності [7].

Посилення негативного впливу оргзлочинності на стан національної безпеки активізувало розвиток досліджень власне самого феномена ОЗ, інноваційних форм злочинної та підривної діяльності, досліджень щодо правового й контррозвідувального захисту військових формувань України. Зокрема, порушену проблему висвітлено у працях І. Богатирьова, В. Мороза, М. Богуславського, М. Волошина та інших науковців як важливий аспект подолання ОЗ в умовах воєнного стану в Україні [3; 8–9]. Дослідники В. Комашко, О. Шамара виокремлюють питання протидії загрозам безпеці держави від особливо небезпечної структурованої злочинності у межах пошуку актуальних питань протидії організованій злочинності в Україні [10]; науковці Національного інституту стратегічних досліджень, Національної академії МВС аналізують згубний вплив ОЗ як чинника загроз внутрішньополітичній стабільності в державі [11–12]. Спеціалісти із проблем забезпечення національної безпеки П. Богуцький, В. Пентєгов, Д. Мельник та інші дослідники розкривають сутність викликів ОЗ щодо дієздатності сектору безпеки і оборони України в умовах воєнного стану [13–16]. Окремий напрям досліджень зосереджено навколо правоохоронної та контррозвідувальної протидії загрозам

безпеці держави та суспільства від організованих злочинних угруповань (ОЗУ) [17–19].

Формування цілей статті (постановка завдання). Дослідницьким завданням статті постає виявлення комплексу новітніх й пріоритетних загроз національній державності та життєдіяльності суспільства від організованої злочинності (з урахуванням умов воєнного часу).

Виклад основного матеріалу. Еволюція ОЗУ в умовах воєнного часу посилила ті їх властивості, котрі об'єктивно прямо загрожують безпеці державного ладу в Україні. У вітчизняній правовій та спеціальній науці утвердилися основні ознаки, що властиві сучасним ОЗУ та пов'язані із зазіханням на національну безпеку, зокрема: наявність корумпованих зв'язків в органах влади й управління, правоохоронних органах та судовій системі; існування структур, які забезпечують зовнішню і внутрішню безпеку цієї структури; політизація злочинної діяльності, яка полягає в намаганні членів злочинних структур увійти до органів державної влади й управління, або у встановленні тісних відносин з представниками таких органів; регіональний, міжрегіональний та міжнародний характер злочинної діяльності; вплив організованої злочинності на легальну сферу економіки [20, с. 8–12].

Матеріали кримінальних проваджень засвідчили досить *високий ступінь суспільної небезпеки властивостей самих ОЗУ як фактора загрози державності й конституційному ладу України*. Передовсім це стосується таких їх іманентних ознак як стійкість, ієрархічність, міжрегіональність, транснаціональність, корупційність. Серед базових кримінологічних характеристик поведінки осіб, які належать до злочинної спільноти, називають ідеологізацію злочинної спільноти (у 46 % досліджених випадків). Найбільш тривожною обставиною, на думку провідних дослідників-кримінологів, постає діяльність в Україні організованих угруповань екстремістської спрямованості, що породжує загрозу національній безпеці, перетворюється на фактор ескалації жорстокості й насильства, дестабілізації соціально-політичної ситуації, загрожує порушенням дієздатності органів державної влади. Особистій безпеці громадян загрожують транснаціональні форми ОЗ – наркобізнес, торгівля людьми, нелегальна міграція, кіберзлочинність, екологічні злочини [21, с. 2, 18–19]. Дві третини злочинців регулярно підтримують корупційні зв'язки, понад 80% злочинних мереж використовують легальний бізнес. Відповідно, це розширює можливості суб'єктів ОЗ із впливу на державно-управлінську сферу, перетворюючи їх на «альтернативний контур влади» [22, с. 47–48].

Акцентуючи на *зростанні за умов воєнного часу частки ОЗУ насильницького спрямування*, необхідно враховувати загальне погіршення ситуації із терористичними загрозами в Україні. Зокрема, у 2021 р. злочини у вигляді створення терористичної групи чи терористичної організації зросли на 10,6 % (до 136 випадків), а у 2022 р. – ще на 8,8 % (до 148). Водночас зросла кількість створених непередбачених законом воєнізованих або збройних формувань – у 2022 р. було зафіксовано 276 (збільшено на 29,6 %) таких випадків [23, с. 11].

Наголосимо, що з погляду формування загроз національній безпеці України вкрай небезпечною стає *транснаціональна та переплетена з нею етнічна організована злочинність*. Загрозу для безпекової сфери України становить взаємопов'язаність етнічної злочинності та кримінальної (нелегальної) міграції, яка сприяє транснаціоналізації організованої злочинності в Україні (за даними ООН, Україна посідає четверте місце у світі за кількістю міжнародних мігрантів – 3,6 % від загальної кількості). Нині вже сформувалися в'єтнамська, іранська, арабська, китайська, турецька, індійська та пакистанська колонії нелегальних мігрантів. За даними правоохоронних органів, Україна поступово трансформується з країни транзиту у державу-накопичувач нелегальних мігрантів (охоплюючи торговців наркотиками, зброєю, учасників терористичних організацій). Особливу небезпеку становить міграція представників терористичних і релігійно-екстремістських організацій, зокрема, «Хамас», «Брати-мусульмани», «Хезболла», а також міграція з гарячих точок пострадянського простору (Чечня, Абхазія, Осетія, Таджикистан) [24, с. 291–303; 25, с. 192]. В умовах глобалізації активізуються зв'язки між угрупованнями транснаціональної злочинності, експлуатація ними технологічних інновацій. За оцінкою Головного управління розвідки МО України, з 2016 р. помітно зріс інтерес ОЗУ транснаціонального характеру до віртуальних (крипто) валют як платіжного засобу для забезпечення діяльності терористичних та злочинних організацій, зокрема таких, які перебувають під контролем іноземних спецслужб [26, с. 8–10].

Загрозливим фактором безпеці держав є *генетичний зв'язок між ОЗ та корупцією*. Корупція як

небезпечне суспільне явище призводить до політичної турбулентності, недосконалості законодавства, неефективності інститутів влади, слабкості інститутів громадянського суспільства та руйнації демократичних традицій, деформації правової свідомості, зневірі населення у дієспроможності правоохоронної системи. За даними Transparency International Ukraine, у 2023 р. Україна отримала 36 зі 100 балів в Індексі сприйняття корупції і посіла 104 позицію з-поміж 180 країн [27, с. 95–96].

У силу системного деструктивного впливу оргзлочинність і корупція, з погляду аналітиків-безпекознавців, належать до єдиного комплексу *основних уразливостей національної безпеки*, серед яких: непослідовність реформ, низька ефективність органів державної влади, системні вади у сфері інформаційної політики держави, вади системи управління державним кордоном, дисбаланси фінансової системи та макроекономічні диспропорції, низька конкурентоспроможність національної економіки, недостатня захищеність національної економіки, втрата науково-технічного потенціалу, депопуляція, низький рівень добробуту населення, зниження культурного рівня населення тощо [12].

У професійному середовищі все частіше порушується питання про подолання *політичної корупції,* системно пов'язаної із ОЗ. При цьому політичну корупцію розуміють як корисливе зловживання владними повноваженнями посадових осіб, що формують внутрішню і зовнішню політику держави, здійснюють законодавчу та нормотворчу діяльності. Сутнісними рисами політичної корупції вважають діяння, спрямовані на розширення доступу до влади певних політичних сил, зміни виборчого законодавства в бік звуження права людини обирати і бути обраним (обрання депутатів лише за партійними списками), лобіювання рішень про фінансування політичних партій, виділення прохідних місць у списках партій за винагороду, підкуп виборців чи виборчих комісій, фальсифікація виборів [28].

У науково-експертному середовищі України усвідомлюється деструктивна роль ОЗ як загроз національній безпеці та внутрішньополітичному становищу в Україні в цілому. З цього погляду промовистими є результати проведеного у лютому 2024 р. Центром внутрішньополітичних досліджень Національного інституту стратегічних досліджень (НІСД) експертного опитування [11]. Експертне оцінювання здійснювалося за п'ятибальною шкалою (5 – найвищий рівень) за двома позиціями: дестабілізаційний потенціал (ДП) та ЙР (ймовірність реалізації) певного фактора загроз. Заслуговують на увагу такі визнані експертами фактори небезпек:

У *сфері воєнної безпеки*:

загроза «*корупційні скандали в МО*» отримала оцінку за ДП у 3,22 (в 2023 р. – 3,69), за ЙР – 3,08 (відповідно – 3,49);

загроза (прямо або опосередковано пов'язана з виявами ОЗ та корупції) «*проблеми з матеріальним забезпеченням Сил Оборони*» продемонструвала оцінку помітного зростання її небезпеки: ДП – 3,86 (3,56) та ЙР – 3,46 (2,80).

У *системі державного управління та політичних процесів:*

загроза «*корупційні скандали*» – ДП – 3,64 (3,56), ЙР – 3,72 (3,51).

Загрозу «*Корупційні скандали в МО*» у 2023 р. експерти назвали найбільшою небезпекою в групі загроз у сфері воєнної безпеки (загалом виокремлювалося шість загроз), натомість у 2024 р. вона постала четвертою за актуальністю загрозою. У групі «*загроз у системі державного управління та політичних процесів*» експерти, як і в 2023 р., визначили головним ризиком «*корупційні скандали*».

Поряд із цим, на нашу думку, деструктивний чинник ОЗ та корупції є складовими факторів інших загроз. Серед них, з-поміж наведених у згаданому документі НІСД, можна виокремити:

«*Падіння довіри суспільства до політичного керівництва*» (ДП – 3,86 (3,42); ЙР – 3,72 (2,64), при цьому наголошується, що «вертикальний конфлікт (разом з корупційними скандалами) є найбільш очікуваною причиною можливої внутрішньополітичної дестабілізації»;

«*Невдоволення розподілом економічних ресурсів усередині країни*» (ДП – 2,84 (2,5); ЙР – 2,91 (2,67);

«*Слабкість і непрофесійність державних інститутів*» (ДП – 3,55, ЙР – 4) попри воєнний стан.

Експерти назвали п'ять найбільших загроз у 2024 р., які здатні використовувати спецслужби РФ. Серед них третє місце посіли «*корупційні скандали*» (перше місце у 2023 р.) та «*падіння довіри суспільства до політичного керівництва*» (п'яте місце) [11, с. 8–10, 27–30]. Дослідження соціологів та політологів демонструють, що у суспільстві в умовах війни *загострено сприймається проблема злочинності, корупції та соціальної несправедливості.* Оцінюючи рівень корумпованості соціальних інститутів

за шкалою від 1 до 10 (від «відсутності корупції» до «дуже високого рівня корупції»), респонденти оцінили загальний рівень корумпованості української влади показником 6,8; зокрема Верховної Ради України – 6,8; Кабінету Міністрів України – 6,1; Міністерства оборони України – 5,8; обласної влади своєї області – 5,7; Офісу Президента України – 5,6; антикорупційних органів – 5,6; місцевої влади у своєму населеному пункті – 5,4 балами. Громадяни України скоріш констатували зростання рівня корумпованості із початком війни: вважають, що зараз рівень корупції вищий, ніж був до 24 лютого 2022 р. – 33%, що він не змінився – 30%, що він став нижчим 21% [29, с. 666–668].

Масштабна корупція й генетично пов'язана із нею організована злочинність (котра прагне до контролю над великими сегментами економіки держави) постає і фактором *гальмування переходу України до перспективної для XXI століття моделі інноваційного розвитку*. Як констатували експерти Комітету з питань науки та освіти Верховної Ради України, починаючи з 2010 р., державні органи почали ухвалювати закони та нормативно-правові акти, котрими відверто гальмувалися не тільки процеси інноваційного спрямування, а й розвиток науки та освіти. Для впровадження інноваційних розробок та нових наукомістких виробництв, необхідне подолання жорстких соціальних бар'єрів на шляху інноваційного розвитку: кланового олігархічного устрою, неприпустимої майнової диференціації населення, всеохопної корупції й засилля злочинних угруповань [30, с. 56–58.].

Утвердилася думка про *тотальний характер негативного впливу ОЗ на національну безпеку*. Провідні дослідники ОЗ І. Гриненко, Д. Прокофєва-Янчиленко й Б. Сокрут визначили комплекс ризиків кримінологічної безпеки, які спричиняє ОЗ щодо національної безпеки держави:

ризики у сфері функціонування політичної системи й сталого розвитку, котрі походять, насамперед, від ОЗУ транснаціонального характеру (як-от торгівля зброєю масового знищення, наркотики, порушення міграційної політики);

ризики у сфері забезпечення державного суверенітету, спрямовані на ерозію базових елементів державного ладу;

ризики у сфері національної стабільності та владної монополії держави, основу яких становить створення ОЗУ альтернативних квазівладних структур, укорінення своїх позицій в органах державної влади та нейтралізація силових структур;

ризики у сфері розвитку громадянського суспільства, функціонування суспільних інститутів та демократичних цінностей, підрив дієздатності та авторитету державних інститутів, дискредитація суспільних цінностей, знецінення у суспільній свідомості правових та морально-етичних норм, категорій демократичного врядування;

ризики у сфері виконання функцій держави, для яких властиві високий ступінь корумпування влади та правоохоронних органів, зокрема – занепад престижу й соціально-майнового статусу державної служби, як наслідок – деградація державного апарату та його правоохоронно-силового блоку;

ризики в інформаційній сфері, котрі, насправді, слугують у сучасних суспільствах ефективним знаряддям досягнення ОЗ своїх політичних цілей, розпалювання міжнаціональної та етноконфесійної ворожнечі, сепаратистських та іредентистських настроїв [31, с. 88–93].

Нові напрями й форми організованої злочинності, що сформувалися під час проведення АТО та ООС, відсічі збройної агресії РФ проти України, відображаються через організовану злочинну діяльність стосовно Збройних Сил та інших військових формувань України, що розглядають як небезпечний чинник підриву обороноздатності держави в умовах воєнного стану.

У рамках протидії організованій злочинній діяльності співробітники Департаменту військової контррозвідки (ДВКР) СБУ у взаємодії із спеціальними підрозділами по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю СБ України вживали системні заходи із попередження, виявлення та припинення корупційних правопорушень у сфері оборони. Найбільш ураженими організованою злочинною діяльністю й корупцією сферами діяльності військових формувань України виявилися ділянки, пов'язані із зловживаннями при розподілі державного бюджету. Передовсім йшлося про закупівлю озброєння, боєприпасів та військової техніки, продовольчого забезпечення, розподілення житла, хабарництво, використання земель та інших ресурсів оборонного призначення. Звернімо увагу на деякі характерні види (напрями) незаконної організованої злочинної діяльності, що несли загрозу боєздатності ЗС України:

захист військово-економічного потенціалу держави. ДВКР СБ України виявлено до 10 тис. фактів

протиправних посягань на економічні інтереси держави, ліквідовано десятки протиправних схем розкрадання військовими службовими особами та комерційними структурами державних коштів і матеріальних цінностей, виділених для потреб оборони. Протягом 2014–2021 років ДВКР СБУ вдалося запобігти завданню економічної шкоди державі на майже 100 млрд грн, чим попереджено негативний вплив на забезпечення обороноздатності України. Унаслідок вжитих військовою контррозвідкою заходів, керівництво МО України відмовилося від закупівлі старих зразків озброєння, завдяки чому не допущено завдання економічних збитків державі на суму 2,8 млрд грн [32, с. 83–84];

незаконна торгівля зброєю та боєприпасами. Протягом 2014–2021 років військові контррозвідники виявили майже 2 тис. фактів незаконного обігу військових засобів ураження, ліквідували понад 200 схронів для їх зберігання. Із незаконного обігу вилучили 4 гармати, 81 одиницю переносних зенітно-ракетних та протитанкових ракетних комплексів, керовані ракети до них, майже 1000 гранатометів, вогнеметів та мінометів, 14 тис. ручних осколкових гранат, 2,7 тис. одиниць стрілецької зброї, 150 тис. одиниць боєприпасів, 6,3 млн набоїв до стрілецької зброї, різних калібрів та 6,7 тон вибухових речовин тощо [32, с. 77–79];

розкрадання військового майна. Контррозвідники припинили певні порушення земельного законодавства в оборонній сфері. Зокрема, у 2020–2021 роках за матеріалами військової контррозвідки попередили втрату 28 земельних ділянок Міністерства оборони України з оціночною вартістю понад 8 млрд грн. Одночасно співробітники спецслужби виявили схеми організованої злочинної діяльності у цій царині;

шахрайство та інші організовані злочинні схеми. Відомо про запровадження протиправних схем незаконного збагачення при проведенні тендерів, укладанні угод на виконання будівельних робіт, постачанні продуктів харчування для військових підрозділів, у тому числі залучених до бойових дій, а також здійснення незаконного списання пально-мастильних матеріалів тощо. Зокрема, між однією з київських комерційних структур та МО України було укладено договір про постачання дизельного палива іноземного виробництва на понад 164 млн грн [32, с. 86–88].

Окремо зазначимо, що у сучасних умовах небезпеку становить *рекрутування до лав ОЗУ (у т.ч. насильницького спрямування) учасників бойових дій (осіб із бойовим досвідом, специфічними морально-психологічними настановами й соціальним максималізмом, посттравматичними розладами).* Тож вагомим завданням держави є формування дієвих механізмів соціальної адаптації, фізичної й психологічної реабілітації учасників бойових дій. За прогнозами Міністерства у справах ветеранів України, частка ветеранів, членів їхніх сімей та сімей загиблих воїнів у перспективі становитиме близько 10 % від чисельності населення України.

Недооцінення проблем реінтеграції ветеранів може призвести до поширення ризиків соціального та економічного характеру, зростання ймовірності деструктивних форм соціальної поведінки серед ветеранів. Достатньо сказати, що (за даними Українського ветеранського фонду, станом на літо 2023 р.), серед опитаних ветеранів та військових до державних центрів зайнятості за державними послугами з працевлаштування зверталося лише 41,6 % респондентів та ще 1,4 % – планувало звернутися, більшість (57,1 %) опитаних цього не зробили. Серед тих, хто прагнув працевлаштуватися, однозначно мали перешкоди при працевлаштуванні після військової служби 31,7 % респондентів, 26,7 % вважали, що швидше мали такі перешкоди, повідомили про їх відсутність – 13,3 %. Натомість однозначно ефективною державну підтримку ветеранів у сфері працевлаштування вважали тільки 2,4 % опитаних [33].

Зазначимо, що *професійні злочинні об'єднання стають елементом складних комбінаційних дій у стратегії підривної діяльності спецслужб.* На думку аналітиків НІСД, для діяльності російської розвідки, поряд із класичними методами здобування інформації, властиві операції впливу з використанням соцмереж із метою поглиблення наявних або створення нових політичних і соціальних суперечностей, причому серед основних спонсорів – організовані кримінальні структури. Наводиться, зокрема, приклад того, як 2013 року поліція Іспанії та міністерство фінансів США провели розслідування щодо відмивання грошей російськими злочинними організаціями через банки Каталонії, підставні компанії та інвестиції в нерухомість. Виявилося, що зазначені кошти використовували для фінансування каталонських сепаратистів. Назагал ідеться про особливий тип операцій, котрі відбуваються на межі діяльності спецслужб, бізнес-структур та організованої злочинності, і значною мірою базуються на доктрині «війни нового покоління». У західних експертних колах

такі спецоперації називають «гібридною розвідкою» (термін запропонував професор Д. Джіо з Військової академії США у 2018 р.). Вона поєднує групу джерел інформації: агентурну розвідку (HUMINT), аерокосмічну розвідку, розвідку на основі відкритих джерел (OSINT). Показово, що гібридна розвідка передбачає звернення до можливостей організованої злочинності для збирання інформації та підривних акцій [34].

У цілому, як вважають аналітики СБ України, провідними з гібридних загроз у внутрішній сфері національної безпеки в Україні є: діяльність незаконних збройних формувань; незаконний обіг зброї, боєприпасів, вибухових речовин; поява нових злочинних схем в економічній сфері; діяльність злочинних угруповань, спрямованих на поглиблення кримінального стану та дестабілізацію внутрішньої соціально-політичної ситуації в Україні; «експорт» на територію України представників кримінального світу [35, с. 59].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Організована злочинна діяльність становить серйозну загрозу конституційному ладу, правопорядку та національній безпеці України. В умовах воєнного стану існує об'єктивна небезпека появи нових та посилення діяльності функціонуючих організованих злочинних угрупувань. Аналіз діяльності організованих злочинних спільнот науковцями-безпекознавцями, з погляду загроз національній безпеці, дає підстави констатувати такі риси деструктивного впливу організованої злочинності на стан національної безпеки України в умовах воєнного часу, як:

тотальний характер негативного впливу організованої злочинності на національну безпеку України;

особлива деструктивна роль ОЗ в стратегії та арсеналі сучасних неконвенційних (гібридних) війн, передовсім – можливість використання ресурсу ОЗУ для розвідувально-підривної діяльності іноземних спецслужб;

консолідація злочинного середовища, розширення і вдосконалення його міжнародних зв'язків;

провокування ОЗ дестабілізуючих і деструктивних політичних процесів з метою підриву дієздатності державного ладу й правоохоронної системи;

проникнення злочинних елементів в органи влади в інтересах лобіюванням законодавчих та інших рішень;

посилення позицій злочинних елементів у банківській, кредитній, інноваційній системах, сферах приватизації та споживчого ринку, ринку стратегічних сировинних ресурсів, паливно-енергетичному комплексі.

Поглибленого концептуального осмислення потребують новітні риси самого феномена організованої і транснаціональної злочинності в умовах воєнного часу та міжнародної воєнно-політичної турбулентності. Важливо активізувати спеціальні дослідження із наукового забезпечення розслідування злочинів проти основ національної безпеки України, тероризму, злочинів у сфері охорони державної таємниці, а також злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку. Важливим видається подальше вивчення (на основі аналізу матеріалів оперативно-службової практики) питань стратегії, тактики, інноваційних форм і методів протидії організованій злочинній діяльності міжрегіональних і транснаціональних організованих злочинних угруповань, удосконалення механізмів запобігання правопорушенням у сфері національної безпеки України.

Список використаних джерел

1. Аналітична доповідь до щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України». НІСД, 29 грудня 2022 р. 135 с. URL: https://niss.gov.ua/publikatsiyi/poslannya-prezydenta-ukrayiny/analitychna-dopovid-do-shchorichnoho-poslannya-1.

2. Користін О. Є., Кирилюк О. С. Сучасна парадигма протидії організованій злочинності. *Актуальні проблеми координації та взаємодії правоохоронних та інших державних органів, що беруть участь у протидії організованій злочинності під час воєнного стану*: Збірник матеріалів круглого столу (м. Київ, 24 травня 2023 року). Київ : НА СБУ, 2023. С. 58–61.

3. Богатирьов І., Богатирьов А. Організована злочинність в умовах воєнного стану: проблеми та шляхи подолання. *Закон і кордон.* 2024. Том 3. № 1. С. 5–26.

4. Орлов Ю. В. Злочинність і протидія їй в умовах війни: кримінально-правовий та кримінологічний виміри : монографія. Харків : Право, 2023. 252 с.

5. Богуцький П. П. Проблема протидії організованій злочинності у секторі безпеки і оборони в умовах воєнного стану та шляхи її вирішення. *Актуальні проблеми координації та взаємодії правоохоронних та інших державних органів, що беруть участь у протидії організованій злочинності під час воєнного стану*: Збірник матеріалів круглого столу (м. Київ, 24 травня 2023 року). Київ : НА СБУ, 2023. С. 20–22.

6. Звіт про науково-дослідну роботу «Комплексний аналіз науково-методичного апарату визначення перспективного складу Збройних Сил України та інших складових сил оборони. Розробка науково-методичного апарату безпекового середовища» (проміжний). Шифр «Чаклун». Київ: Національний університет оборони України, 2023. 190 с.

7. В Академії СБУ відбулось експертне обговорення шляхів удосконалення боротьби з організованою злочинністю в умовах правового режиму воєнного стану. URL: https://nasbu.edu.ua/ua/news-1-135-624-v-akademii-sbu-vidbulos-ekspertne-obgovorennya-shlyahiv-udoskonalennya-borotbi-z-organizovanoyu-zlochinnistyu-v-umovah-pravovogo-rezhimu-voennogo-stan.

8. Богатирьов І. Г. Заходи запобігання протидії та запобігання організованій злочинності в умовах воєнного стану в Україні. *Безпекова ситуація в Україні в умовах війни: стан, загрози, напрями забезпечення :* матеріали наук.-практ. круглого столу (Київ, 26 вересня 2023 р.) / редкол. : Вербенський М. Г., Опришко І. В., Кулик О. Г. та ін. Київ : ДНДІ МВС України, 2023. С. 147–150.

9. Мороз В. П., Чаплинський К. О., Богуславський М. Г., Волошина М. О. Протидія організованій злочинності в Україні: сучасність та перспективи : монографія. Дніпро : ДДУВС, 2023. 236 с.

10. Шамара О. В., Комашко В. В. Актуальні питання боротьби з організованою злочинністю в Україні: проблеми та можливості їх вирішення. *Стратегічна панорама.* 2023. № 2. С. 40–50.

11. Потапенко В. Г., Павленко І. А., Нагірний В. М., Маляревський Є. В. Аналіз загроз національній безпеці у сфері внутрішньої політики. Київ : НІСД, 2024. 31 с.

12. Рєзнікова О. Стратегічний аналіз безпекового середовища України. Аналітичний матеріал НІСД. 2022. 8 вересня. URL: https://niss.gov.ua/news/statti/stratehichnyy-analiz-bezpekovoho-seredovyshcha-ukrayiny.

13. Богуцький П. П. Проблема протидії організованій злочинності у секторі безпеки і оборони в умовах воєнного стану та шляхи її вирішення. *Актуальні проблеми координації та взаємодії правоохоронних та інших державних органів, що беруть участь у протидії організованій злочинності під час воєнного стану :* Збірник матеріалів круглого столу (м. Київ, 24 травня 2023 року). Київ : НА СБУ, 2023. С.20–23.

14. Пентєгов В. А. Характеристика кримінальних загроз організованій злочинності національній безпеці України. Особливості протидії етнічній злочинності шляхом конфіденційного співробітництва. *Протидія злочинності: теорія та практика : Збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції, 26 жовтня 2018 року).* Київ : Національна академія прокуратури України, 2018. С. 327–330.

15. Мельник Д. С. Щодо нових напрямів організованої злочинності в умовах військової агресії РФ проти України. *Актуальні проблеми координації та взаємодії правоохоронних та інших державних органів, що беруть участь у протидії організованій злочинності під час воєнного стану*: Збірник матеріалів круглого столу (м. Київ, 24 травня 2023 року). Київ: НА СБУ, 2023. С. 78–82.

16. Актуальні проблеми правоохоронної діяльності в умовах воєнного стану *:* тези ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції (Хмельницький, 14 березня 2024 року). Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2024. 586 с.

17. Ватраль А. В., Антонов К. В. Щодо використання спецслужбами РФ озброєних форм організованої злочинності для здійснення розвідувально-підривної діяльності проти України. *Актуальні проблеми координації та взаємодії правоохоронних та інших державних органів, що беруть участь у протидії організованій злочинності під час воєнного стану* [Текст] : Збірник матеріалів круглого столу (м. Київ, 24 травня 2023 року). Київ : НА СБУ, 2023. С. 23–26.

18. Гончаренко А. А. Використання підрозділами Служби безпеки України методів і засобів OSINT у протидії організованій злочинності. *Актуальні проблеми координації та взаємодії правоохоронних та інших державних органів, що беруть участь у протидії організованій злочинності під час воєнного стану : Збірник матеріалів круглого столу (м. Київ, 24 травня 2023 року).* Київ : НА СБУ, 2023. С. 33–37.

19. Гриненко І. М. Вплив організованої злочинності на інформаційну сферу як загроза державній безпеці. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2013. № 2. С.122–128.

20. Боротьба з корупцією та організованою злочинністю: Підручник: У 2 т. Т. 1 : Боротьба з організованою злочинністю / І. М. Гриненко, Ю. Р. Гавдьо, В. А. Пентєгов та ін. Київ : НА СБУ, 2019. 279 с.

21. Єпринцев П. С. Теорія і практика запобігання організованій злочинності в Україні : автореферат дис. … д-ра юрид. наук. 12.00.08. Хмельницький, НА ДПСУ, 2023. 42 с.

22. Крамаренко Ю. М. Окремі питання підготовки фахівців до аналітичної роботи в сфері протидії організованій злочинності. *Протидія організованій злочинності: проблеми теорії та практики: Матеріали всеукраїнського науково-практичного семінару (м. Дніпро, 9 грудня 2022 р.).* Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. 2022. С. 47–50.

23. Перелік сфер злочинної діяльності, що підлягають оцінці за методологією SOCTA Україна [Аналітичний документ МНДЦ при РНБО України, 2024]. 480 с.

24. Севрук В. Г. Протидія злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі: теорія та практика. Київ : Видавництво Людмила, 2022. 1091 с.

25. Невмержицький С. М. Сутність етнічної організованої злочинності в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції.* 2019. № 1. С. 191–194.

26. Криптовалюти як потенційний засіб фінансування тероризму. *Міжнародний тероризм: оцінка загроз та питання протидії.* 2018. Липень. № 7 (178). Київ: ГУР МО України, 2018. 13 с.

27. Тимошенко В. І. Внутрішні загрози національній безпеці України. *Аналітично-порівняльне правознавство.* 2024. № 2. С. 94–99.

28. Тертишник В. Проблеми протидії політичній корупції в Україні. *Протидія організованій злочинності: проблеми теорії та практики: Матеріали всеукраїнського науково-практичного семінару (м. Дніпро, 9 грудня 2022 р.).* Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. 2022. С. 93–96.

29. Адаптивні зміни політичного поля України в умовах війни : монографія / за ред. О. О. Рафальського, О. М. Майбороди. Київ : ІПіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2023. 672 с.

30. Петрушина Т., Арсеєнко А., Буткалюк В. Куди йде Україна у XXI сторіччі? Соціальні зміни в українському суспільстві за умов економічної ґлобалізації: соціологічний вимір. Наукова доповідь. Київ: Інститут соціології НАН України, 2020.

31. Гриненко І. М., Прокофєва-Янчиленко Д. М., Сокрут Б. В. Ризики та загрози організованої злочинності в Україні: стан та перспективи. Київ: ВАІТЕ, 2014. 164 с.

32. Військова контррозвідка Служби безпеки України: становлення, досвід, пріоритети діяльності. Київ, 2021. 150 с.

33. Яценко Л. Проблеми працевлаштування ветеранів війни: ризики для держави та суспільства [Аналітичний матеріал НІСД, 18 листопада 2023]. URL: https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/problemy-pratsevlashtuvannya-veteraniv-viyny-ryzyky-dlya-derzhavy.

34. Паливода В. Гібридна розвідка як елемент розвідувальної діяльності спецслужб Російської Федерації. Аналітична записка НІСД. 2023. 23 жовтня. URL: https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/hibrydna-rozvidka-yak-element-rozviduvalnoyi-diyalnosti.

35. Користін О. Є., Кирилюк О. С. Сучасна парадигма протидії організованій злочинності. *Актуальні проблеми координації та взаємодії правоохоронних та інших державних органів, що беруть участь у протидії організованій злочинності під час воєнного стану*: Збірник матеріалів круглого столу (м. Київ, 24 травня 2023 року). Київ : НА СБУ, 2023. С. 58–62.

References

1. Analitychna dopovid do shchorichnoho Poslannia Prezydenta Ukrainy do Verkhovnoi Rady Ukrainy «Pro vnutrishnie ta zovnishnie stanovyshche Ukrainy» *[Analytical report to the annual Address of the President of Ukraine to the Verkhovna Rada of Ukraine «On the internal and external situation of Ukraine»].* NISD, 29 hrudnia 2022 r. 135 s. URL: https://niss.gov.ua/publikatsiyi/poslannya-prezydenta-ukrayiny/analitychna-dopovid-do-shchorichnoho-poslannya-1 [in Ukrainian].

2. Korystin, O. I., Kyryliuk, O. S. (2023). Suchasna paradyhma protydii orhanizovanii zlochynnosti [The current paradigm of organized crime prevention]. *Aktualni problemy koordynatsii ta vzaiemodii pravookhoronnykh ta inshykh derzhavnykh orhaniv, shcho berut uchast u protydii orhanizovanii zlochynnosti pid chas voiennoho stanu*: Zbirnyk materialiv kruhloho stolu (m. Kyiv, 24 travnia 2023 roku). Kyiv : NA SBU, S. 58–61 [in Ukrainian].

3. Bohatyrov, I., Bohatyrov A. (2024). Orhanizovana zlochynnist v umovakh voiennoho stanu: problemy ta shliakhy podolannia [Organized crime under martial law: problems and ways to overcome them]. *Zakon i kordon.* Tom 3. № 1. S. 5–26 [in Ukrainian].

4. Orlov, Yu. V. (2023). Zlochynnist i protydiia yii v umovakh viiny: kryminalno-pravovyi ta kryminolohichnyi vymiry [Malignancy and its consequences in the conditions of guilt: criminal-legal and criminological dimensions]: monohrafiia. Kharkiv : Pravo, 252 s. [in Ukrainian].

5. Bohutskyi, P. P. (2023). Problema protydii orhanizovanii zlochynnosti u sektori bezpeky i oborony v umovakh voiennoho stanu ta shliakhy yii vyrishennia [The problem of the organization of crime in the security and defense sectors under martial law and ways to solve it]. *Aktualni problemy koordynatsii ta vzaiemodii pravookhoronnykh ta inshykh derzhavnykh orhaniv, shcho berut uchast u protydii orhanizovanii zlochynnosti pid chas voiennoho stanu*: Zbirnyk materialiv kruhloho stolu (m. Kyiv, 24 travnia 2023 roku). Kyiv : NA SBU, S. 20–22 [in Ukrainian].

6. Zvit pro naukovo-doslidnu robotu «Kompleksnyi analiz naukovo-metodychnoho aparatu vyznachennia perspektyvnoho skladu Zbroinykh Syl Ukrainy ta inshykh skladovykh syl oborony [Zvit for the scientific research work «Comprehensive analysis of the scientific and methodological apparatus for determining the prospective stock of the Armed Forces of Ukraine and other stock of defense forces»]. Rozrobka naukovo-metodychnoho aparatu bezpekovoho seredovyshcha» (promizhnyi). Shyfr «Chaklun». Kyiv: Natsionalnyi universytet oborony Ukrainy, 2023. 190 s. [in Ukrainian].

7. V Akademii SBU vidbulos ekspertne obhovorennia shliakhiv udoskonalennia borotby z orhanizovanoiu zlochynnistiu v umovakh pravovoho rezhymu voiennoho stanu [An expert discussion of ways to improve the fight against organized crime under the legal regime of martial law took place at the SBU Academy]. URL: https://nasbu.edu.ua/ua/news-1-135-624-v-akademii-sbu-vidbulos-ekspertne-obgovorennya-shlyahiv-udoskonalennya-borotbi-z-organizovanoyu-zlochinnistyu-v-umovah-pravovogo-rezhimu-voennogo-stan [in Ukrainian].

8. Bohatyrov, I. H. (2023). Zakhody zapobihannia protydii ta zapobihannia orhanizovanii zlochynnosti v umovakh voiennoho stanu v Ukraini [Measures to prevent counteraction and prevent organized crime in the conditions of martial law in Ukraine.]. *Bezpekova sytuatsiia v Ukraini v umovakh viiny: stan, zahrozy, napriamy zabezpechennia : materialy nauk.-prakt. kruhloho stolu* (Kyiv, 26 veresnia 2023 r.) / redkol. : Verbenskyi M. H., Opryshko I. V., Kulyk O. H. ta in. Kyiv : DNDI MVS Ukrainy, S. 147–150 [in Ukrainian].

9. Moroz, V. P., Chaplynskyi, K. O., Bohuslavskyi, M. H., Voloshyna, M. O. (2023). Protydiia orhanizovanii zlochynnosti v Ukraini: suchasnist ta perspektyvy : monohrafia (Countering) Organized Crime in Ukraine: Current Situation and Prospects]. Dnipro : DDUVS, 2023. 236 s. [in Ukrainian].

10. Shamara, O. V., Komashko, V. V. (2023). Aktualni pytannia borotby z orhanizovanoiu zlochynnistiu v Ukraini [Current issues in the fight against organized crime in Ukraine]: problemy ta mozhlyvosti yikh vyrishennia. *Stratehichna panorama.* № 2. S. 40–50 [in Ukrainian].

11. Potapenko, V. H., Pavlenko, I. A., Nahirnyi, V. M., Maliarevskyi, Ye.V. (2024). Analiz zahroz natsionalnii bezpetsi u sferi vnutrishnoi polityky [Analysis of threats to national security in the field of domestic policy.]. Kyiv: NISD, 31 s [in Ukrainian].

12. Rieznikova, O. (2022). Stratehichnyi analiz bezpekovoho seredovyshcha Ukrainy [Strategic analysis of the security environment of Ukraine.]. Analitychnyi material NISD. 8 veresnia. URL: https://niss.gov.ua/news/statti/stratehichnyy-analiz-bezpekovoho-seredovyshcha-ukrayiny [in Ukrainian].

13. Bohutskyi, P. P. (2023). Problema protydii orhanizovanii zlochynnosti u sektori bezpeky i oborony v umovakh voiennoho stanu ta shliakhy yii vyrishennia [The problem of combating organized crime in the security and defense sector under martial law and ways to solve it]. *Aktualni problemy koordynatsii ta vzaiemodii pravookhoronnykh ta inshykh derzhavnykh orhaniv, shcho berut uchast u protydii orhanizovanii zlochynnosti pid chas voiennoho stanu* : Zbirnyk materialiv kruhloho stolu (m. Kyiv, 24 travnia 2023 roku). Kyiv : NA SBU, S. 20–23 [in Ukrainian].

14. Pentiehov, V. A. (2018). Kharakterystyka kryminalnykh zahroz orhanizovanii zlochynnosti natsionalnii bezpetsi Ukrainy [Characteristics of criminal threats to organized crime to the national security of Ukraine]. *Osoblyvosti protydii etnichnii zlochynnosti shliakhom konfidentsiinoho spivrobitnytstva. Protydiia zlochynnosti: teoriia ta praktyka* : Zbirnyk materialiv VIII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, 26 zhovtnia 2018 roku). Kyiv : Natsionalna akademiia prokuratury Ukrainy, S. 327–330 [in Ukrainian].

15. Melnyk D. S. (2023). Shchodo novykh napriamiv orhanizovanoi zlochynnosti v umovakh viiskovoi ahresii RF proty Ukrainy [On new trends in organized crime in the context of the Russian Federation's military aggression against Ukraine]. *Aktualni problemy koordynatsii ta vzaiemodii pravookhoronnykh ta inshykh derzhavnykh orhaniv, shcho berut uchast u protydii orhanizovanii zlochynnosti pid chas voiennoho stanu*: Zbirnyk materialiv kruhloho stolu (m. Kyiv, 24 travnia 2023 roku). Kyiv: NA SBU. S. 78–82 [in Ukrainian].

16. Aktualni problemy pravookhoronnoi diialnosti v umovakh voiennoho stanu [Current problems of law enforcement activity in the context of martial law] :

tezy II Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Khmelnytskyi, 14 bereznia 2024 roku). Khmelnytskyi : Vydavnytstvo NADPSU, 2024. 586 s [in Ukrainian].

17. Vatral, A. V., Antonov K.V. (2023). Shchodo vykorystannia spetssluzhbamy RF ozbroienykh form orhanizovanoi zlochynnosti dlia zdiisnennia rozviduvalno-pidryvnoi diialnosti proty Ukrainy [On the use of armed forms of organized crime by the Russian Federation's special services to carry out intelligence and subversive activities against Ukraine]. *Aktualni problemy koordynatsii ta vzaiemodii pravookhoronnykh ta inshykh derzhavnykh orhaniv, shcho berut uchast u protydii orhanizovanii zlochynnosti pid chas voiennoho stanu* [Tekst] : Zbirnyk materialiv kruhloho stolu (m. Kyiv, 24 travnia 2023 roku). Kyiv : NA SBU, S. 23–26 [in Ukrainian].

18. Honcharenko, A. A. (2023). Vykorystannia pidrozdilamy Sluzhby bezpeky Ukrainy metodiv i zasobiv OSINT u protydii orhanizovanii zlochynnosti [Use of OSINT methods and means by units of the Security Service of Ukraine in combating organized crime]. *Aktualni problemy koordynatsii ta vzaiemodii pravookhoronnykh ta inshykh derzhavnykh orhaniv, shcho berut uchast u protydii orhanizovanii zlochynnosti pid chas voiennoho stanu* : Zbirnyk materialiv kruhloho stolu (m. Kyiv, 24 travnia 2023 roku). Kyiv : NA SBU, 2023. S. 33–37 [in Ukrainian].

19. Hrynenko, I. M. (2013). Vplyv orhanizovanoi zlochynnosti na informatsiinu sferu yak zahroza derzhavnii bezpetsiч [The impact of organized crime on the information sphere as a threat to state security]. *Informatsiina bezpeka liudyny, suspilstva, derzhavy.* № 2. S. 122–128 [in Ukrainian].

20. Borotba z koruptsiieiu ta orhanizovanoiu zlochynnistiu [Combating corruption and organized crime: Textbook: In 2 volumes]: Pidruchnyk: U 2 t. T. 1 : Borotba z orhanizovanoiu zlochynnistiu / I. M. Hrynenko, Yu. R. Havdo, V. A. Pentiehov ta in. Kyiv : NA SBU, 2019. 279 s [in Ukrainian].

21. Yepryntsev, P. S. (2023). Teoriia i praktyka zapobihannia orhanizovanii zlochynnosti v Ukraini [Theory and practice of preventing organized crime in Ukraine]. Referat dys. doktora yuryd. nauk. 12.00.08. Khmelnytskyi, NA DPSU, 42 s. [in Ukrainian].

22. Kramarenko, Yu. M. (2022). Okremi pytannia pidhotovky fakhivtsiv do analitychnoi roboty v sferi protydii orhanizovanii zlochynnosti [Certain issues of training specialists for analytical work in the field of combating organized crime]. *Protydiia orhanizovanii zlochynnosti: problemy teorii ta praktyky*: Materialy vseukrainskoho naukovo-praktychnoho seminaru (m. Dnipro, 09 hrudnia 2022 r.). Dnipro: Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav. S. 47–50 [in Ukrainian].

23. Perelik sfer zlochynnoi diialnosti, shcho pidliahaiut otsintsi za metodolohiieiu SOCTA Ukraina [List of areas of criminal activity subject to assessment according to the SOCTA Ukraine methodology]. Analitychnyi dokument MNDTs pry RNBO Ukrainy, 2024. 480 s. [in Ukrainian].

24. Sevruk, V. H. (2022). Protydiia zlochynam, shcho vchyniaiutsia orhanizovanymy hrupamy i zlochynnymy orhanizatsiiamy, yaki sformovani na etnichnii osnovi: teoriia ta praktyka [Counteraction to crimes committed by organized groups and criminal organizations formed on an ethnic basis]. Kyiv : Vydavnytstvo Liudmyla, 1091 s. [in Ukrainian].

25. Nevmerzhytskyi, S. M. (2019). Sutnist etnichnoi orhanizovanoi zlochynnosti v Ukraini [The essence of ethnic organized crime in Ukraine.]. *Aktualni problemy vitchyznianoi yurysprudentsii.* № 1. S. 191–194 [in Ukrainian].

26. Kryptovaliuty yak potentsiinyi zasib finansuvannia teroryzmu [Cryptocurrencies as a potential means of financing terrorism. International terrorism]. *Mizhnarodnyi teroryzm: otsinka zahroz ta pytannia protydii.* 2018. Lypen. № 7 (178). Kyiv: HUR MO Ukrainy, 2018. 13 s [in Ukrainian].

27. Tymoshenko, V. I. (2024). Vnutrishni zahrozy natsionalnii bezpetsi Ukrainy [Internal threats to the national security of Ukraine]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo.* № 2. S. 94–99 [in Ukrainian].

28. Tertyshnyk, V. (2022). Problemy protydii politychnii koruptsii v Ukraini. Protydiia orhanizovanii zlochynnosti [Problems of combating political corruption in Ukraine]: problemy teorii ta praktyky: Materialy vseukrainskoho naukovo-praktychnoho seminaru (m. Dnipro, 09 hrudnia 2022 r.). Dnipro: Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav. S. 93–96 [in Ukrainian].

29. Adaptyvni zminy politychnoho polia Ukrainy v umovakh viiny : monohrafiia [Adaptive changes in the political field of Ukraine in times of war]/ za red. O. O. Rafalskoho, O. M. Maiborody. Kyiv : IPiEnD im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy, 2023. 672 s. [in Ukrainian].

30. Petrushyna, T., Arseienko, A., Butkaliuk, V. (2020). Kudy yde Ukraina u XXI storichchi? [Where is Ukraine heading in the 21st century?] Sotsialni zminy v ukrainskomu suspilstvi za umov ekonomichnoi globalizatsii: sotsiolohichnyi vymir. Naukova dopovid. Kyiv: Instytut sotsiolohii NAN Ukrainy, 2020 [in Ukrainian].

31. Hrynenko, I. M., Prokofieva-Yanchylenko, D. M., Sokrut, B. V. (2014). Ryzyky ta zahrozy orhanizovanoi zlochynnosti v Ukraini: stan ta perspektyvy [Risks and threats of organized crime in Ukraine: state and prospects]. Kyiv: VAITE. 164 s. [in Ukrainian].

32. Viiskova kontrrozvidka Sluzhby bezpeky Ukrainy: stanovlennia, dosvid, priorytety diialnosti [Military counterintelligence of the Security Service of Ukraine]. Kyiv, 2021. 150 s. [in Ukrainian].

33. Yatsenko, L. Problemy pratsevlashtuvannia veteraniv viiny: ryzyky dlia derzhavy ta suspilstva [Problems of employment of war veterans: risks for the state and society]. *Analitychnyi material NISD*, 18 lys [in Ukrainian].

34. Palyvoda, V. (2023). Hibrydna rozvidka yak element rozviduvalnoi diialnosti spetssluzhb Rosiikoi Federatsii [Hybrid intelligence as an element of intelligence activities of the special services of the Russian Federation]. Analitychna zapyska NISD. 23 zhovtnia. URL: https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/hibrydna-rozvidka-yak-element-rozviduvalnoyi-diyalnosti [in Ukrainian].

35. Korystin, O. I., Kyryliuk O. S. (2023). Suchasna paradyhma protydii orhanizovanii zlochynnosti [Modern paradigm of combating organized crime.]. *Aktualni problemy koordynatsii ta vzaiemodii pravookhoronnykh ta inshykh derzhavnykh orhaniv, shcho berut uchast u protydii orhanizovanii zlochynnosti pid chas voiennoho stanu:* Zbirnyk materialiv kruhloho stolu (m. Kyiv, 24 travnia 2023 roku). Kyiv : NA SBU, S. 58–62 [in Ukrainian].

Viedienieiev Dmytro
Doctor of historical sciences, Professor,
leading researcher, Interdepartmental Research Center
on Problems of Combating Organized Crime
at the National Security and Defense Council of Ukraine
Semeniuk Oleksandr
Doctor of Legal Sciences, first deputy head,
Interdepartmental Research Center on Problems
of Combating Organized Crime
at the National Security and Defense Council of Ukraine

ORGANIZED CRIME AS A FACTOR OF SYSTEMIC THREATS TO THE NATIONAL SECURITY OF UKRAINE IN WARTIME CONDITIONS

Overcoming (minimizing) especially dangerous organized crime (genetically linked to corruption) is considered by the political leadership of Ukraine as one of the basic prerequisites for implementing the constitutionally enshrined course on European integration, forming a positive image of Ukraine in the world. Organized criminal activity poses a serious threat to the constitutional order, law and order and national security of Ukraine.

Analysis of the activities of organized criminal communities by security scientists from the perspective of threats to national security gives grounds to state the following features of the destructive impact of organized crime on the state of national security of Ukraine in wartime conditions: the total nature of the negative impact of organized crime on the national security of Ukraine; the special destructive role of organized crime in the strategy and arsenal of modern unconventional (hybrid) wars; consolidation of the criminal environment, expansion and improvement of its international ties; provoking destabilizing and destructive political processes with the aim of undermining the functioning of the state system and the law enforcement system; infiltration of criminal elements into government bodies in the interests of lobbying for legislative and other decisions. Overcoming (minimizing) especially dangerous organized crime (genetically linked to corruption) is considered by the political leadership of Ukraine as one of the basic prerequisites for implementing the constitutionally enshrined course on European integration, forming a positive image of Ukraine in the world. Organized criminal activity poses a serious threat to the constitutional order, law and order and national security of Ukraine.

According to the authors, the newest features of the phenomenon of organized and transnational crime in wartime and international military-political turbulence require in-depth conceptual understanding. It is important to intensify special research on the scientific support of the investigation of crimes against the foundations of national security of Ukraine, terrorism, crimes in the field of state secret protection, as well as crimes against peace, security of humanity and international law and order.

Keywords: *national security; organized crime; transnational crime; hybrid warfare; intelligence; counterintelligence; illegal migration.*